

Regiomonitor Overijssel

Kengetallenonderzoek 2015

MarketingOost

KENNIS, INNOVATIE & PRODUCTONTWIKKELING

Regiomonitor Overijssel

Kengetallenonderzoek 2015

Inhoud

1	Inleiding	6
	Regiomonitor Overijssel	6
	Werkwijze	6
2	Dagrecreatie	8
	Ondernomen activiteiten	8
	Bestedingen tijdens activiteiten	12
3	Verblijfsrecreatie	16
	Toeristische overnachtingen	16
	Toeristische vakanties	19
	Bestedingen tijdens overnachtingen	22
4	Werkgelegenheid	27
	Werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector	27
	Vergelijking met andere toeristengebieden	30

1

Inleiding

De sector recreatie en toerisme is in de provincie Overijssel van groot belang. Onder de vlag van zes verschillende merken worden in de provincie veel (marketing)inspanningen verricht om de regio op de kaart te zetten en de sector te versterken. Om effecten van deze inspanningen te meten, is in 2013 de Regiomonitor Overijssel ontwikkeld.

Regiomonitor Overijssel

De Regiomonitor Overijssel geeft inzicht in de ontwikkelingen van de R&T sector als het gaat om dagrecreatie (onder andere activiteiten en bestedingen), verblijfsrecreatie (onder andere overnachtingen en bestedingen) en werkgelegenheid. Deze ontwikkelingen worden in beeld gebracht voor de provincie Overijssel als geheel en voor de onderstaande zes toeristische regio's:

- WaterReijk Weerribben Wieden
- IJsseldelta
- Overijssels Vechtdal
- Salland (incl. Heuvelrug)
- Twente (incl. Heuvelrug)
- Hanzesteden

De monitor geeft voor elk van de onderscheiden regio's inzicht in:

- Ontwikkeling van recreatie en toerisme
- Ontwikkeling van het aantal overnachtingen en dagtochten
- Ontwikkeling van de toeristisch-recreatieve bestedingen van dag- en verblijfsrecreanten
- Ontwikkeling van de werkgelegenheid die samenhangt met toerisme en recreatie
- Benchmark met concurrerende gebieden

Deze rapportage geeft de resultaten weer van het kengetallenonderzoek. Het rapport maakt onderdeel uit van een serie van drie rapporten die gezamenlijk de Regiomonitor Overijssel 2015 vormen:

- Consumentenonderzoek (januari 2016)
- Kengetallenonderzoek (mei 2016)
- Bedrijvenonderzoek (mei 2016)

Werkwijze

De belangrijkste bronnen voor het kengetallenonderzoek zijn het Continu Vrije Tijds Onderzoek (CVTO), Continu Vakantie Onderzoek (CVO) en LISA (werkgelegenheidsstatistiek). Om cijfers te presenteren met betrekking tot buitenlanders (activiteiten en overnachtingen), is gebruik gemaakt van cijfers van het CBS

(Statistiek Logiesaccommodaties, SLA en Statistiek Inkomend Toerisme, SIT). Daarnaast fungeert het bedrijvenonderzoek als belangrijke informatiebron om gegevens op regioniveau te presenteren.

Tabel 1.1 bevat een overzicht van de gebruikte bronnen per thema/hoofdstuk.

INDICATOR	OVERIJSSEL	REGIO'S OVERIJSSEL
Dagrecreatie		
Activiteiten door Nederlanders	CVTO	CVTO
Activiteiten door buitenlanders	CVTO	CVTO
Bestedingen door Nederlanders	CVTO	CVTO
Verblijfsrecreatie		
Overnachtingen door Nederlanders	CVO	CVO en bedrijvenonderzoek
Overnachtingen door buitenlanders	SLA en SIT (CBS)	SLA en SIT (CBS)
Bestedingen door Nederlanders	CVO	CVO en bedrijvenonderzoek
Werkgelegenheid		
Aantal banen in R&T	LISA	LISA

Tabel 1.1
Gebruikte bronnen
kengetallenonderzoek

Net als in de voorgaande edities zijn in deze rapportage de richtlijnen van de 'Landelijke R&T Standaard' gevolgd. Deze standaard geeft een voorstel voor het berekenen van bestedingen en werkgelegenheid, waarbij onderlinge vergelijkbaarheid met andere gebieden voorop staat. Binnen deze standaard worden de cijfers uit verschillende bronnen samengebracht.

Het Continu Vrije Tijds Onderzoek (CVTO) is de belangrijkste bron voor cijfers met betrekking tot dagrecreatie. Dit onderzoek wordt iedere twee jaar uitgevoerd. De laatste cijfers zijn van het seizoen 2012-2013; de meest recente cijfers (2014-2015) zijn nog niet beschikbaar. Hoofdstuk 2 is dus niet geactualiseerd.

Voor de resultaten met betrekking tot verblijfsrecreatie (hoofdstuk 3) zijn aan de hand van de uitkomsten van het bedrijvenonderzoek berekeningen uitgevoerd om uitsplitsingen te maken naar de afzonderlijke regio's.

2

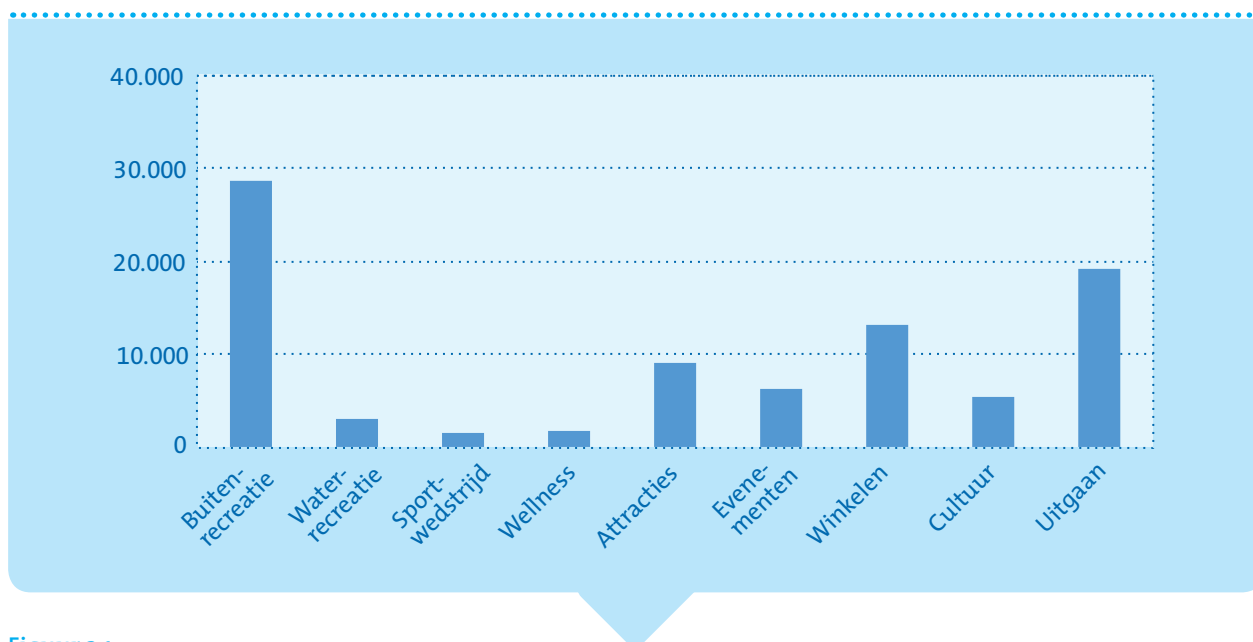
Dagrecreatie

Onder dagrecreatie wordt verstaan: “een recreatieve bezigheid die een dag of dagdeel in beslag neemt en waar geen toeristische overnachting aan gekoppeld wordt. De dagrecreatieve activiteit wordt van huis uit ondernomen”. De gegevens in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de CVTO-database. Dit is een onderzoek dat elke twee jaar wordt uitgevoerd door NBTC-NIPO. Conform de richtlijnen van de landelijke standaard zijn alleen activiteiten die twee uur of langer duren meegenomen.

Ondernomen activiteiten

Ondernomen activiteiten per type

Figuur 2.1 geeft het aantal ondernomen activiteiten door Nederlanders weer. Tabel 2.1 is een weergave van de ondernomen activiteiten, uitgesplitst naar regio. Van de cellen die niet gevuld zijn, zijn geen representatieve gegevens beschikbaar. Hierbij gaat het om de gemiddelden van drie metingen uit het CVTO.

Figuur 2.1

Ondernomen activiteiten door Nederlanders per type activiteit in Overijssel. Gem. van drie metingen * 1.000

Bron: CVTO 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

* 1.000	WaterReijk	IJsseldelta	Overijssels Vechtdal	Salland	Twente	Hanzesteden	Overijssel
Buitenrecreatie	1.500	5.100	4.400	6.000	13.600	8.900	28.600
Waterrecreatie en-sport	-*	-*	-*	-*	1.400	800	3.100
Sportwedstrijd bezoeken	-*	-*	-*	-*	1.100	-*	1.600
Wellness/ beauty	-*	-*	-*	-*	1.100	-*	1.800
Attracties bezocht	-*	1.600	1.600	1.800	4.100	2.900	9.000
Evenementen bezocht	-*	1.400	1.200	1.300	2.700	2.100	6.300
Winkelen voor plezier	-*	3.200	-*	2.500	7.200	5.700	13.100
Cultuur	-*	1.400	-*	900	2.800	2.400	5.500
Uitgaan	-*	4.000	1.900	3.900	9.900	6.700	19.200

Tabel 2.1

Ondernomen activiteiten door Nederlanders per type activiteit gemiddelde van drie metingen * 1.000

Bron: CVTO 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

*geen representatieve gegevens beschikbaar door te geringe respons

Toelichting bij tabel 2.1:

- Buitenrecreatie (onder andere wandelen, fietsen, bezoek recreatiegebieden), uitgaan en recreatief winkelen zijn de drie meest ondernomen recreatieactiviteiten.
- In Twente worden de meeste activiteiten ondernomen.

Binnen het CVTO-onderzoek zijn geen gegevens bekend over dagtochten die buitenlanders ondernemen. Om hier toch een beeld van te krijgen, is een raming gemaakt van het aantal buitenlandse gasten. Hierbij zijn gegevens uit andere onderzoeken gebruikt, waar de verhouding tussen Nederlandse gasten en buitenlandse gasten is onderzocht.

* 1.000	WaterReijk	IJsseldelta	Overijssels Vechtdal	Salland	Twente	Hanzesteden	Overijssel
Totaal binnenlandse gasten	-*	18.000	10.700	17.200	43.900	30.600	88.200
Totaal buitenlandse gasten **	-*	1.100	700	1.100	2.700	1.900	5.400
Totaal activiteiten ***	-*	19.100	11.400	18.300	46.600	32.500	93.600

Tabel 2.2

Ondernomen activiteiten door Nederlanders en buitenlanders, gemiddelde van drie metingen

Bron: CVTO 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

*geen representatieve gegevens beschikbaar

**aantal buitenlandse gasten geraamd op basis van kencijfers

***totaal op basis van totaal binnenlandse gasten (CVTO) en buitenlandse gasten (raming)

Toelichting bij tabel 2.2:

- Twente is goed voor ongeveer de helft van het aantal activiteiten.
- Ook de Hanzesteden zijn populaire bestemmingen voor dagrecreatie.

Ontwikkeling ondernomen activiteiten

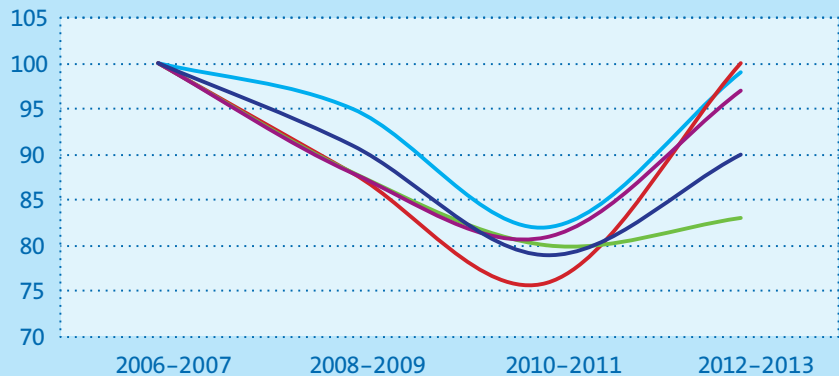
Figuur 2.2 en tabel 2.3 geven het aantal ondernomen activiteiten weer in de afgelopen jaren. Figuur 2.2 geeft de ontwikkeling van het aantal activiteiten aan met 2006-2007 als basisjaar (=100).

Figuur 2.2

Ontwikkelingsindex ondernomen activiteiten door Nederlanders per meetjaar. Basisjaar: 2006-2007

Bron: CVTO 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

— IJsseldelta
— Twente
— Overijssel
— Salland
— Gelderse en Overijsselse Hanzesteden

* 1.000	WaterReijk	IJsseldelta	Overijssels Vechtdal	Salland	Twente	Hanzesteden	Overijssel
2006-2007	-*	19.600	-*	19.500	52.500	34.600	101.600
2008-2009	-*	18.700	-*	17.200	46.100	30.400	92.500
2010-2011	-*	16.000	-*	14.800	42.000	28.100	80.700
2012-2013	-*	19.400	-*	19.500	43.700	33.500	91.600

Tabel 2.3

Ondernomen activiteiten door Nederlanders per meetjaar

Bron: CVTO 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

*geen representatieve gegevens beschikbaar door te geringe respons

Toelichting bij tabel 2.3:

- Het aantal ondernomen recreatieactiviteiten in Overijssel is in de afgelopen jaren eerst afgenomen, maar laat in de meest recente meting een stijging zien.
- De meeste regio's in Overijssel vertonen deze provinciale trend.

Vergelijking met andere toeristengebieden

Tabel 2.4 en figuur 2.3 geven het aantal ondernomen activiteiten weer in de

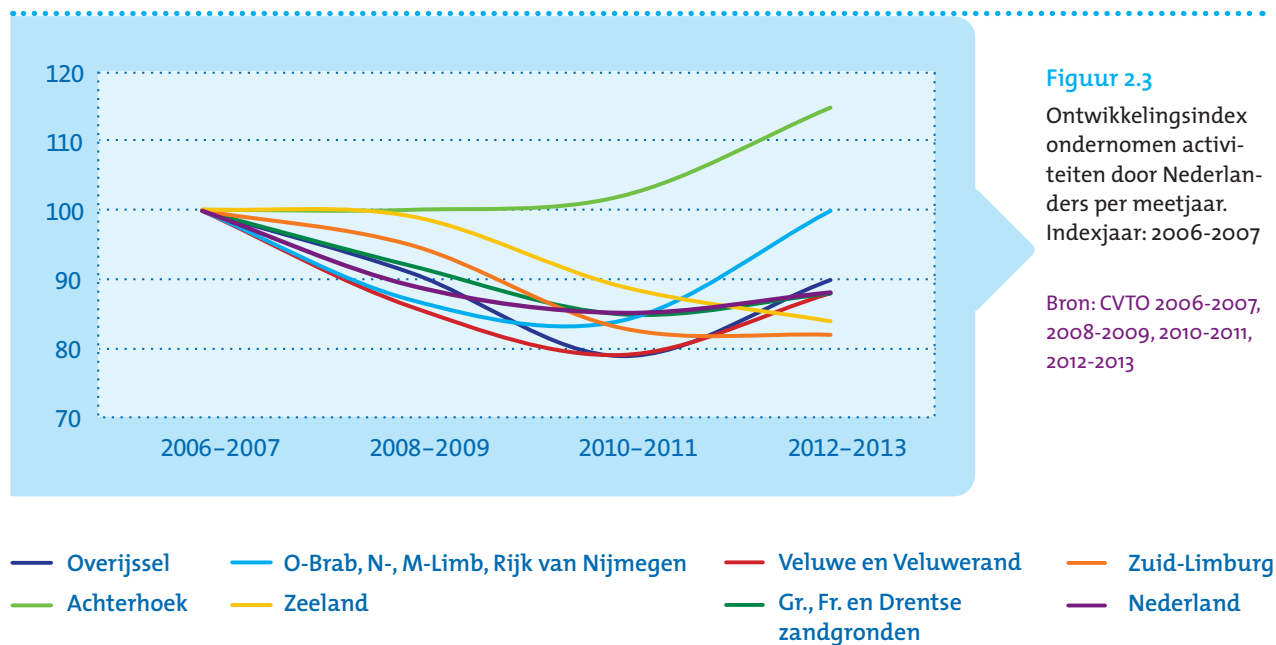
afgelopen jaren van Overijssel en andere toeristengebieden. Figuur 2.3 geeft de ontwikkeling van het aantal activiteiten aan met 2006-2007 als basisjaar (=100).

* 1.000	2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013
Overijssel	101.600	92.500	80.700	91.600
Veluwe en Veluwerand	86.000	73.700	68.000	75.700
Achterhoek	39.600	39.500	40.200	45.400
Gr., Fr. en Drentse zandgronden	60.400	55.700	51.600	53.300
O-Brab., N-, M-Limb., Rijk van Nijmegen	117.700	102.400	99.300	118.100
Zuid-Limburg	65.200	61.800	54.400	53.500
Zeeland	45.300	44.800	40.300	38.200
Nederland	1.632.100	1.451.800	1.394.400	1.440.100

Tabel 2.4

Ondernomen activiteiten door Nederlanders per meetjaar

Bron: CVTO 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

Toelichting bij figuur 2.3:

- Niet alle regio's laten een herstel zien van het aantal activiteiten in de laatste meting.
- Het herstel van het aantal activiteiten in Overijssel in de laatste meting is vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde.

Bestedingen tijdens activiteiten

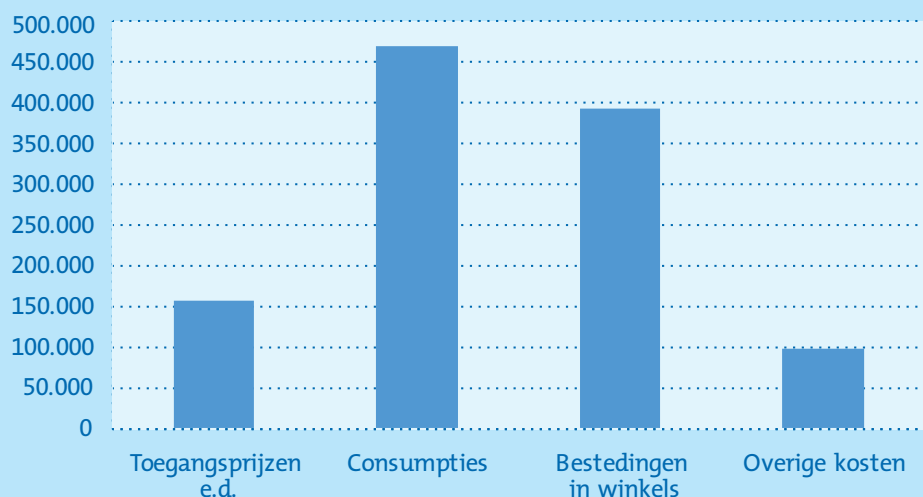
Bestedingen tijdens activiteiten per type

In figuur 2.4 en tabel 2.5 zijn de bestedingen weergegeven tijdens activiteiten. Voor buitenlandse bestedingen zijn wederom kencijfers uit andere onderzoeken gebruikt om een raming te kunnen maken.

Figuur 2.4

Bestedingen tijdens activiteiten door Nederlanders per categorie in Overijssel * € 1.000

Bron: CVTO 2012-2013

* € 1.000	WaterReijk	IJsseldelta	Overijssels Vechtdal	Salland	Twente	Hanzesteden	Overijssel
Toegangspreizen e.d.	-*	30.500	-*	35.800	88.600	54.000	157.400
Consumpties	-*	111.800	-*	91.200	211.500	212.800	469.300
Bestedingen in winkels	-*	77.100	-*	103.300	192.800	152.700	392.500
Overige kosten	-*	19.600	-*	14.700	51.500	28.800	98.300
Totaal binnenlandse gasten	-*	239.000	-*	245.000	544.400	448.400	1.117.400
Totaal buitenlandse gasten **	-*	22.300	-*	22.300	50.100	38.900	103.800
Totaal bestedingen ***	-*	261.300	-*	267.300	594.500	487.300	1.221.200

Tabel 2.5

Bestedingen tijdens activiteiten per categorie

Bron: CVTO 2012-2013

*geen representatieve gegevens beschikbaar, door te geringe respons

**aantal buitenlandse bestedingen geraamd op basis van kencijfers

***totaal bestedingen op basis van totaal binnenlandse bestedingen (CVTO) en raming buitenlandse bestedingen

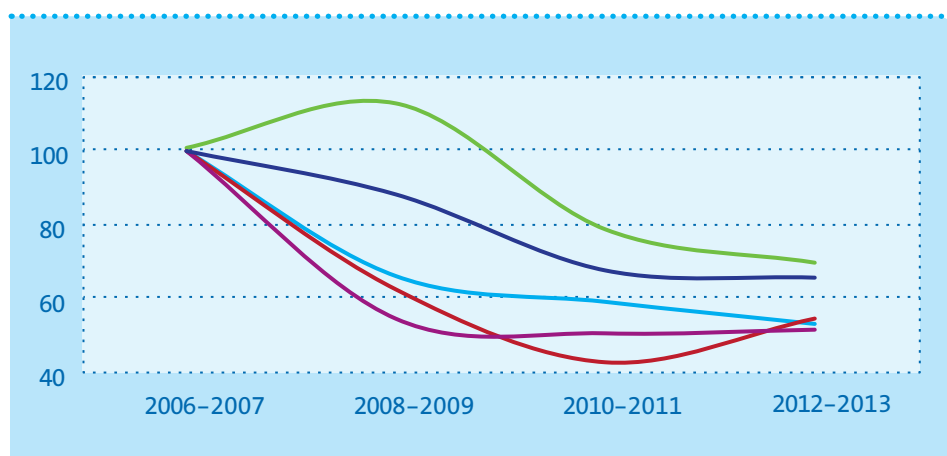
Toelichting bij tabel 2.5:

- Tijdens dagtochten vormen bestedingen aan consumpties (horeca en dergelijke) de grootste uitgavenpost, direct gevolgd door bestedingen in winkels.
- In Salland zijn de bestedingen in winkels de belangrijkste categorie.

Ontwikkeling bestedingen tijdens activiteiten

In figuur 2.5 en tabel 2.6 is de ontwikkeling van de bestedingen weergegeven.

Figuur 2.5 geeft de ontwikkeling van het aantal activiteiten aan met 2006-2007 als basisjaar (=100).

Figuur 2.5

Ontwikkelingsindex bestedingen door Nederlanders tijdens activiteiten per meetjaar, basisjaar: 2006-2007

Bron: CVTO 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

* € 1.000	WaterReijk	IJsseldelta	Overijssels Vechtdal	Salland	Twente	Hanzesteden	Overijssel
2006-2007	-*	453.900	-*	455.100	784.900	875.200	1.723.300
2008-2009	-*	301.100	-*	283.500	881.800	470.900	1.516.500
2010-2011	-*	267.200	-*	191.800	616.100	440.200	1.156.000
2012-2013	-*	239.000	-*	245.000	544.400	448.400	1.117.400

Tabel 2.6

Bestedingen door Nederlanders tijdens activiteiten per meetjaar

Bron: CVTO 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

*geen representatieve gegevens beschikbaar, door te geringe respons

Toelichting bij tabel 2.6:

- De bestedingen zijn in de afgelopen jaren met 35% afgenomen.
- In Salland zijn de bestedingen tijdens dagtochten sterker afgenomen dan in de andere regio's, alhoewel het afgelopen jaar een klein herstel laat zien.

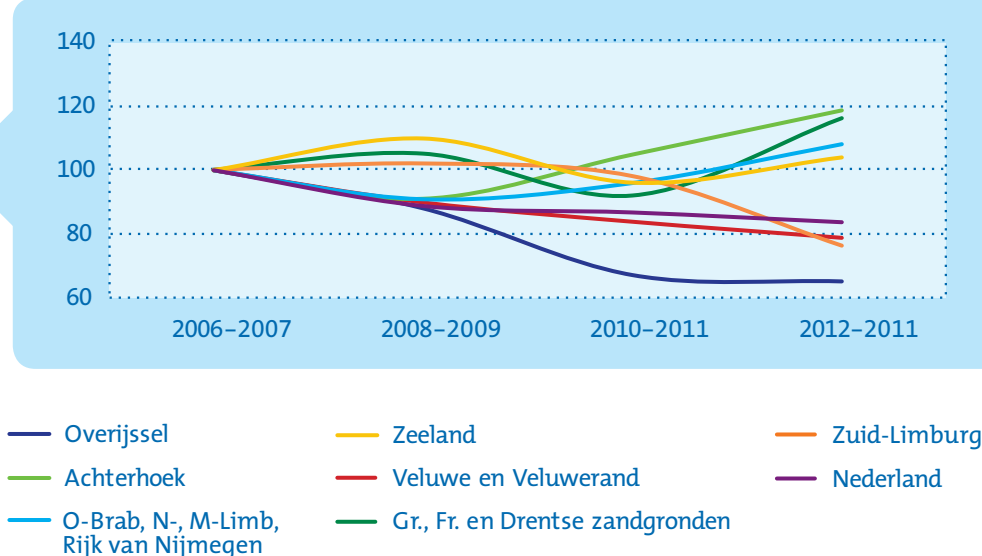
Vergelijking met andere toeristengebieden

Figuur 2.6 en tabel 2.7 geven de bestedingen tijdens activiteiten weer in de afgelopen jaren van Overijssel en andere toeristengebieden. Figuur 2.6 geeft de ontwikkeling van de bestedingen aan met 2006-2007 als basisjaar (=100).

Figuur 2.6

Ontwikkelingsindex bestedingen door Nederlanders tijdens activiteiten per meetjaar, indexjaar: 2006-2007

Bron: CVTO 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

* € 1.000	2006-2007	2008-2009	2010-2011	2012-2013
Overijssel	1.723.300	1.516.500	1.156.000	1.117.400
Veluwe en Veluwerand	1.287.300	1.152.700	1.077.800	1.020.900
Achterhoek	564.200	512.100	592.600	672.000
Gr., Fr. en Drentse zandgronden	643.400	675.300	589.000	743.300
O-Brab., N-, M-Limb., Rijk van Nijmegen	1.711.500	1.560.600	1.642.400	1.851.700
Zuid-Limburg	963.500	980.600	944.800	727.700
Zeeland	573.200	629.000	551.700	595.300
Nederland	25.956.200	23.037.000	22.589.600	21.884.500

Tabel 2.7

Bestedingen door Nederlanders tijdens activiteiten per meetjaar

Bron: CVTO 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013

Toelichting bij tabel 2.7:

- Overijssel, Veluwe en Veluwerand en Zuid-Limburg laten een daling van de bestedingen zien, net als het landelijk gemiddelde.
- Van alle benchmarkgebieden kent Overijssel de grootste afname in bestedingen tussen 2006-2007 en 2012-2013.

Overige bestedingen

Naast bestedingen tijdens activiteiten maken dagtoeristen ook nog andere kosten, zoals vervoerskosten om naar de locatie toe te gaan en andere vaste kosten. Deze overige bestedingen zijn in tabel 2.8 weergegeven.

* € 1.000	WaterReijk	IJsseldelta	Overijssels Vechtdal	Salland	Twente	Hanzesteden	Overijssel
Bestedingen tijdens activiteit	-*	261.300	-*	267.300	594.500	487.300	1.221.200
Vervoerskosten	-*	53.600	-*	58.800	128.600	106.700	284.100
Vaste kosten	-*	6.600	-*	10.900	22.100	16.100	16.100
Totale uitgaven	-*	321.500	-*	337.000	745.200	610.100	1.521.400

Tabel 2.8

Bestedingen inclusief overige bestedingen

Bron: CVTO 2012-2013

Toelichting bij tabel 2.8:

- Wanneer alle bestedingen die samenhangen met dagrecreatie worden meegenomen, dan wordt in Overijssel 1,5 miljard euro per jaar uitgegeven aan dagrecreatie.
- Van alle regio's wordt in de regio Twente met ruim zevenhonderd miljoen euro het meeste uitgegeven. De Hanzesteden zijn goed voor 610 miljoen euro.

3

Verblijfsrecreatie

Dit hoofdstuk gaat in op de toeristische overnachtingen en bestedingen in Overijssel. De CVO database bevat de benodigde gegevens voor de provincie Overijssel als geheel. Het is daarnaast belangrijk om ook op het niveau van de verschillende toeristische regio's uitspraken te doen. Voor deze uitsplitsing is gebruik gemaakt van de input van het bedrijvenonderzoek. De bezettingsgegevens van bedrijven die hieraan hebben deelgenomen zijn per regio doorberekend naar alle bedrijven in de Overijsselse R&T sector.

Toeristische overnachtingen

Toeristische overnachtingen door Nederlanders

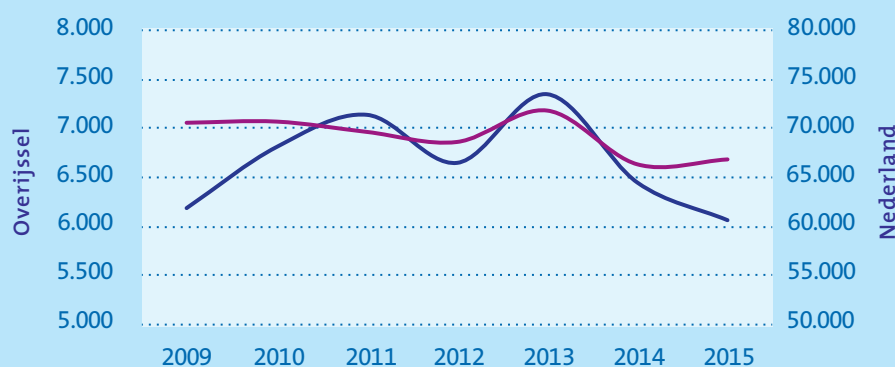
Figuur 3.1 presenteert het aantal toeristische overnachtingen door Nederlanders in Overijssel. Na een piek van het aantal overnachtingen (2013) zijn in 2014 en 2015 het aantal toeristische overnachtingen lager. In 2011 en 2012 kende Overijssel een vergelijkbare ontwikkeling, hoewel nu de verschillen groter zijn. De afname bedraagt in 2015 6% in Overijssel, terwijl landelijk het aantal overnachtingen met een kleine procent steeg.

Figuur 3.1

Aantal toeristische overnachtingen door Nederlanders in Overijssel en Nederland totaal per jaar * 1.000

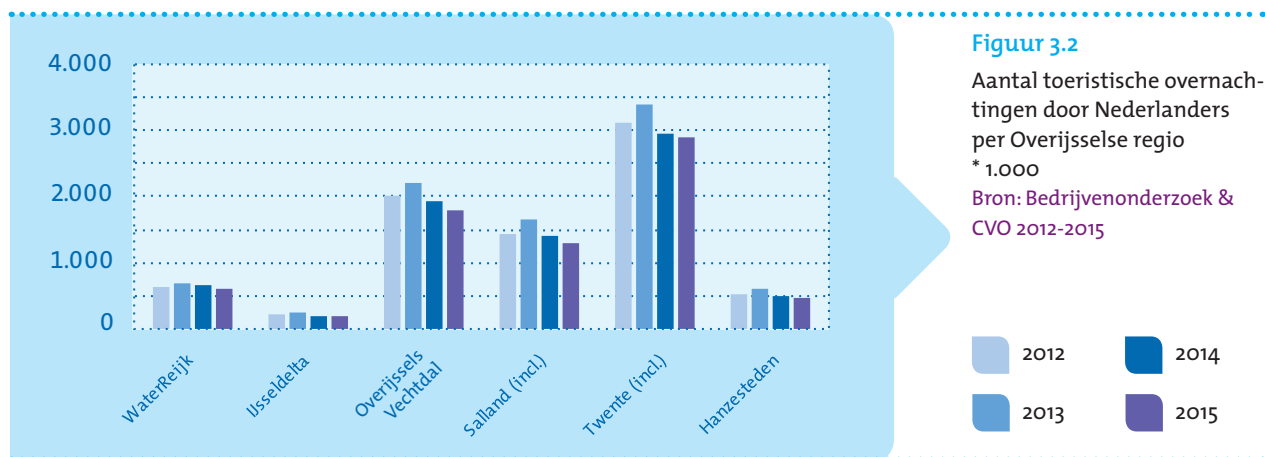
Bron: CVO 2009-2015

— Overijssel
— Nederland

Ontwikkeling toeristische overnachtingen door Nederlanders per regio

Door de jaren heen is de verdeling van het aantal overnachtingen over de regio's nagenoeg gelijk. De meeste overnachtingen vinden in Twente plaats (in 2015 gaat het om 48 %), terwijl bijvoorbeeld IJsseldelta (3 %) een kleiner aandeel van alle overnachtingen telt.

* 1000	2012	2013	2014	2015
WaterReijk	632	700	653	593
IJsseldelta	211	235	199	189
Overijssels Vechtdal	2.005	2.210	1.942	1.786
Salland	1.446	1.646	1.404	1.291
Twente	3.108	3.402	2.939	2.906
Hanzesteden	533	597	497	463
Overijssel totaal	6.647	7.355	6.444	6.055

Tabel 3.1

Aantal toeristische overnachtingen door Nederlanders per Overijsselse regio * 1.000

Bron: Bedrijvenonderzoek & CVO 2012-2015

Ontwikkeling toeristische overnachtingen door Nederlanders per type

Tabel 3.2 presenteert het aantal toeristische overnachtingen per type voor de periode 2009-2015. Zoals al genoemd bij figuur 3.1 is het aantal overnachtingen in 2014 en 2015 afgenomen. In 2014 kwam dit vooral door een daling in de categorie 'overig', door een afname van overnachtingen die plaatsvonden op een boot. In 2015 daalde vooral het aantal overnachtingen op campings. Bij bungalowparken werden meer overnachtingen geteld.

* 1000	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hotel	665	995	719	662	770	752	745
Bungalow	1.990	2.256	2.613	2.152	2.234	1.870	2.002
Kamperen	2.649	2.791	2.932	2.513	2.985	2.880	2.384
Overig	876	769	878	1.319	1.365	942	925
Totaal	6.180	6.811	7.142	6.647	7.355	6.444	6.055

Tabel 3.2

Aantal toeristische overnachtingen door Nederlanders in Overijssel per type * 1.000

Bron: CVO 2009-2015

Totaal overnachtingen

Naast toeristen uit Nederland trekken de Overijsselse regio's ook toeristen vanuit het buitenland. In de CVO-database zijn hierover echter geen cijfers opgenomen. Om toch een indicatie te krijgen van het aantal buitenlandse overnachtingen (en zodoende over het totaal) is een berekening uitgevoerd volgens de Landelijke R&T Standaard. Hierbij is gebruik gemaakt van gegevens van het CBS. Tabel 3.3 presenteert het aantal binnenlandse en buitenlandse overnachtingen in Overijssel per regio.

In tegenstelling tot het aantal overnachtingen door Nederlanders is het aantal buitenlandse overnachtingen wel toegenomen. De stijging bedraagt 24 %. In de regio Twente (met name op de Heuvelrug) is het aantal buitenlandse overnachtingen het meest toegenomen.

* 1000	Binnenlandse overnachtingen				Buitenlandse overnachtingen				Totaal overnachtingen			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Water-Reijk	632	700	653	593	43	40	46	55	676	740	699	648
IJsseldelta	211	235	199	189	14	13	14	18	226	248	213	207
Overijssels Vechtdal	2.005	2.210	1.942	1.786	137	126	137	167	2.143	2.336	2.079	1.953
Salland	1.446	1.646	1.404	1.291	99	94	99	121	1.545	1.740	1.503	1.412
Twente	3.108	3.402	2.939	2.906	213	194	208	272	3.321	3.596	3.147	3.178
Hanze-steden	533	597	497	463	36	34	35	43	570	631	532	506
Overijssel	6.647	7.355	6.444	6.055	454	419	456	566	7.101	7.774	6.899	6.621

Tabel 3.3

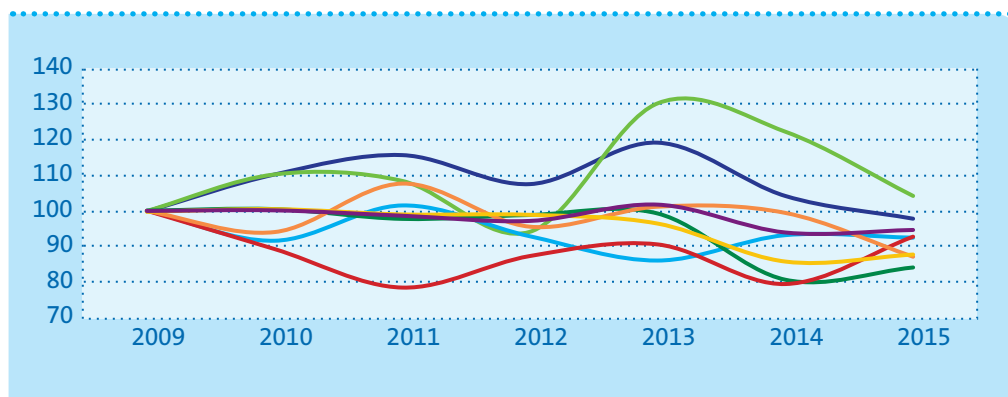
Totaal aantal toeristische overnachtingen in Overijssel * 1.000

Bron: CVO 2012-2015, SLA, SIT 2009

Vergelijking met andere toeristengebieden

Tabel 3.4 en figuur 3.3 geven het aantal overnachtingen weer in de afgelopen jaren van Overijssel en andere toeristengebieden. Figuur 3.3 geeft de ontwikkeling van het aantal overnachtingen met 2009 als basisjaar (=100).

In alle regio's is in de periode 2013-2014 het aantal overnachtingen door Nederlanders afgenomen, behalve in de regio Oost-Brabant, Noord-Midden Limburg, Rijk van Nijmegen. In 2015 zet de daling in Achterhoek, Overijssel en Zuid-Limburg door, terwijl Veluwe en Veluwerand weer iets opkrabbelt.

Figuur 3.3

Ontwikkelings-index toeristische overnachtingen door Nederlanders naar toeristengebieden. Basisjaar: 2009

Bron: CVO
2009-2015

* 1000	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Overijssel	6.180	6.811	7.142	6.647	7.355	6.444	6.055
Achterhoek	2.406	2.651	2.608	2.266	3.129	2.938	2.507
O-Brab, N-, M-Limb, Rijk van Nijmegen	7.779	7.128	7.890	7.224	6.701	7.249	7.194
Gr., Fr. en Drentse zandgronden	8.546	8.583	8.349	8.443	8.478	6.898	7.191
Veluwe en Veluweoord	8.422	7.515	6.604	7.350	7.624	6.688	7.808
Zuid-Limburg	4.230	3.983	4.554	4.047	4.282	4.209	3.693
Zeeland	6.172	6.217	6.125	6.118	5.966	5.304	5.426
Nederland	70.625	70.743	69.699	68.682	71.861	66.417	66.914

Tabel 3.4

Aantal toeristische overnachtingen * 1.000, toeristengebieden vergeleken

Bron: CVO 2009-2015

Toeristische vakanties

Toeristische vakanties door Nederlanders

Figuur 3.4 presenteert het aantal toeristische vakanties door Nederlanders in Overijssel. Dit aantal is in 2015 gedaald met 7% naar 1,14 miljoen en is nu iets boven het niveau van 2009.

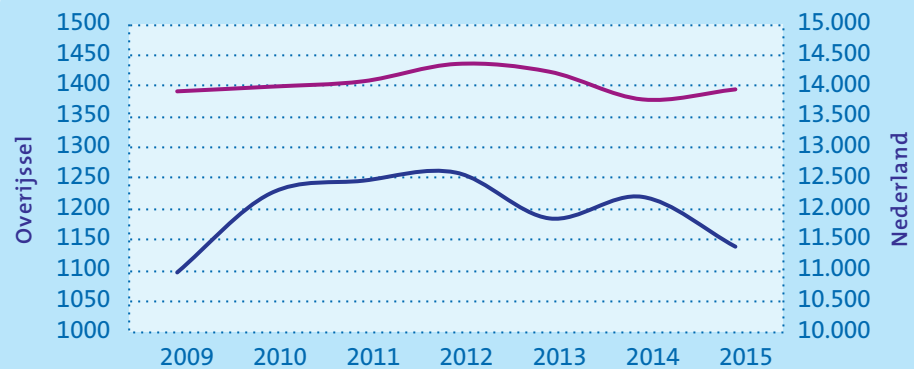
De landelijke ontwikkeling is uiteraard gematigder en laat in 2015 een toename zien van 1%.

Figuur 3.4

Aantal toeristische vakanties door Nederlanders in Overijssel en Nederland totaal per jaar * 1.000

Bron: CVO 2009-2015

— Overijssel
— Nederland

Ontwikkeling toeristische vakanties door Nederlanders per regio

Voor het bepalen van het aantal vakanties is uitgegaan van de verhouding van het aantal overnachtingen tussen de regio's, met als aanname dat deze verhouding niet anders zal zijn voor de vakanties. Het aantal toeristische vakanties is het hoogst in Twente, gevolgd door de regio Overijssels Vechtdal.

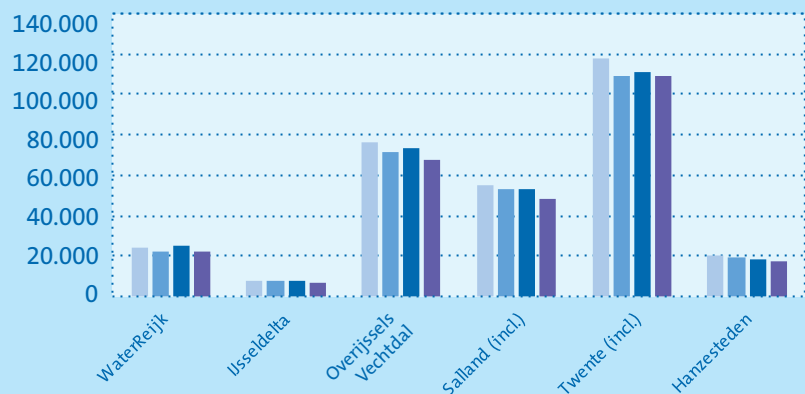
In alle regio's is het aantal vakanties in 2015 afgenomen. De daling was het sterkst in de regio WaterReijk en het minst in Twente, waar de Heuvelrug zelfs een kleine toename kende.

Figuur 3.5

Aantal toeristische vakanties door Nederlanders per Overijsselse regio * 1.000

(op basis van bedrijvenonderzoek en CVO 2012-2015)

■ 2012 ■ 2014
■ 2013 ■ 2015

* 1000	2012	2013	2014	2015
WaterReijk	120	113	124	111
IJsseldelta	40	38	38	36
Overijssels Vechtdal	380	356	367	336
Salland	274	265	266	243
Twente	589	548	556	546
Hanzesteden	101	96	94	87
Overijssel totaal	1.259	1.184	1.219	1.138

Tabel 3.5

Aantal toeristische vakanties door Nederlanders per Overijsselse regio * 1.000

Bron: Bedrijvenonderzoek & CVO 2012-2015

Ontwikkeling toeristische vakanties door Nederlanders per type

De meeste vakanties vinden plaats in een bungalow/vakantiehuis (2015: -1%). Het aantal kampeervakanties in Overijssel liet, in tegenstelling tot 2014, een daling zien. De hotelsector en de categorie 'overig' kenden een kleine toename.

* 1000	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hotel	252	337	303	341	301	318	327
Bungalow	490	531	565	532	503	494	371
Kamperen	292	296	317	316	309	331	238
Overig	62	62	61	69	72	76	202
Totaal	1.096	1.225	1.246	1.259	1.184	1.219	1.138

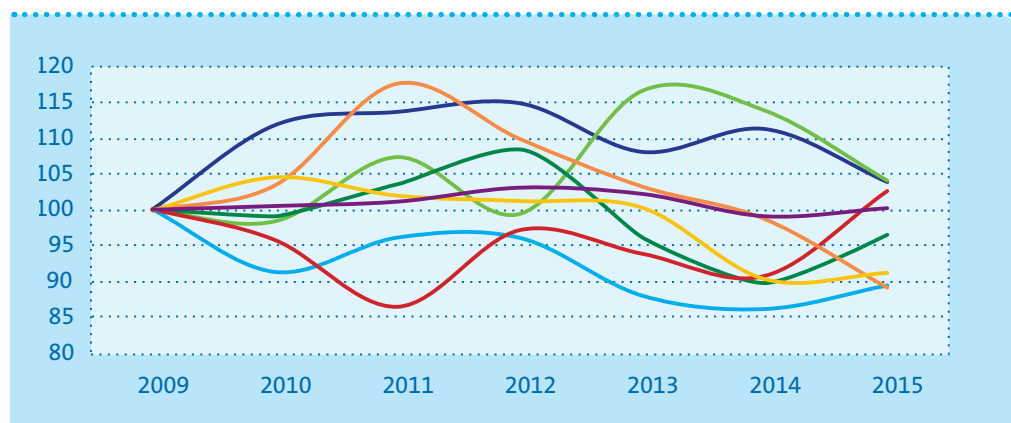
Tabel 3.6

Aantal toeristische vakanties door Nederlanders in Overijssel per type * 1.000

Bron: CVO 2009-2015

Vergelijking met andere toeristengebieden

Naast Overijssel kenden ook de Achterhoek en Zuid-Limburg een daling van het aantal vakanties in 2015. De Veluwe en Veluwerand springt eruit als het gaat om stijging van het aantal vakanties (+13%). Landelijk gezien bleef het aantal vakanties nagenoeg stabiel (+1%).

Figuur 3.6

Ontwikkelingsindex toeristische vakanties door Nederlanders naar toeristengebieden. Basisjaar: 2009

Bron: CVO 2009-2015

* 1000	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Overijssel	1.096	1.225	1.246	1.259	1.184	1.219	1.138
Achterhoek	436	430	469	434	509	497	454
O-Brab, N-, M-Limb, Rijk van Nijmegen	1.635	1.494	1.572	1.571	1.440	1.410	1.463
Gr., Fr. en Drentse zandgronden	1.548	1.535	1.602	1.676	1.491	1.391	1.492
Veluwe en Veluwe-rand	1.509	1.444	1.304	1.465	1.415	1.369	1.547
Zuid-Limburg	923	955	1.086	1.015	954	912	824
Zeeland	1.042	1.090	1.063	1.055	1.045	940	950
Nederland	13.927	14.002	14.089	14.369	14.244	13.796	13.958

Tabel 3.7

Aantal toeristische vakanties * 1.000, toeristengebieden
vergeleken

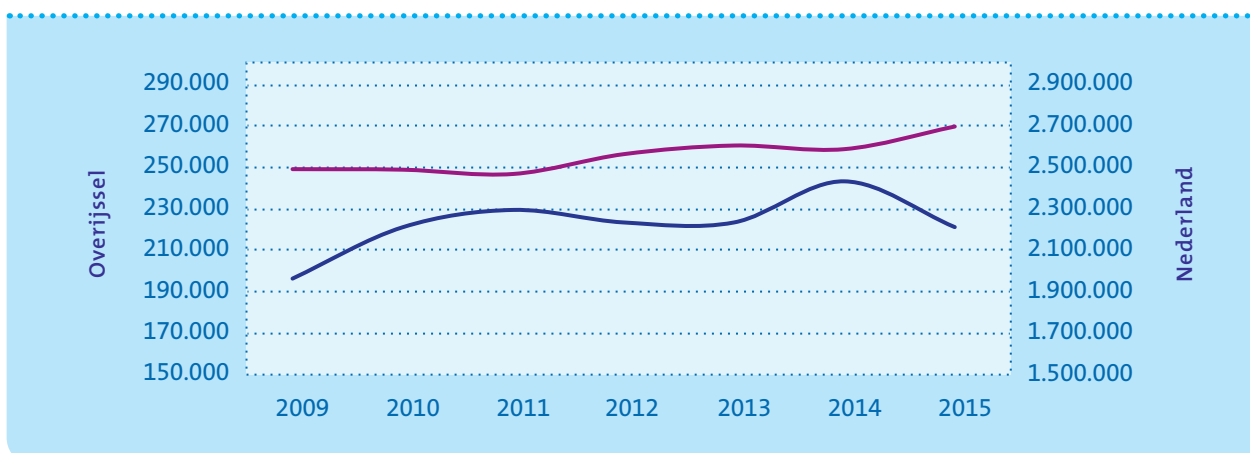
Bron: CVO 2009-2015

Bestedingen tijdens overnachtingen

Bestedingen door Nederlanders

Figuur 3.7 presenteert de bestedingen tijdens toeristische overnachtingen door Nederlanders in Overijssel. Over de hele lijn 2009-2015 is een toename te zien, met opvallende piek in 2014. Het teruglopen van de bestedingen in 2015 sluit aan bij de daling van het aantal vakanties en overnachtingen.

Landelijk zijn de bestedingen tijdens toeristische overnachtingen toegenomen met 4%.

Figuur 3.7

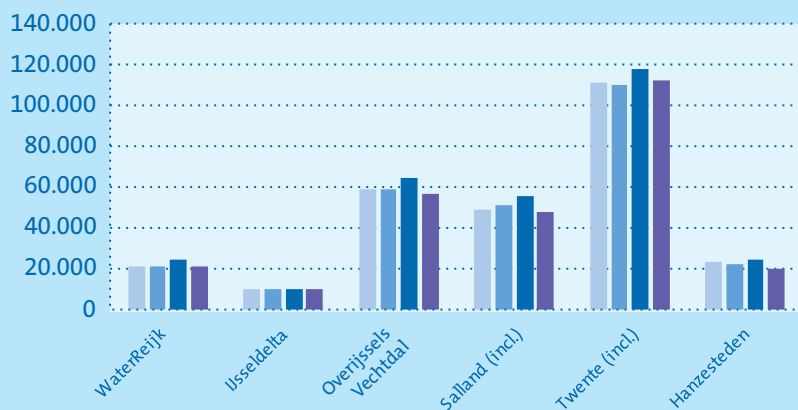
Bestedingen tijdens toeristische overnachtingen
door Nederlanders in Overijssel en Nederland
totaal per jaar * € 1.000

— Overijssel
— Nederland

Bron: CVO 2009-2015

Ontwikkeling bestedingen door Nederlanders per regio

In alle afzonderlijke regio's zijn de bestedingen tijdens overnachtingen afgenomen (zie figuur 3.9 en tabel 3.8). De relatieve daling is het sterkst in de regio Salland en het minst in Twente.

Figuur 3.8

Bestedingen tijdens toeristische overnachtingen door Nederlanders per regio * 1.000 in euro's

Bron: CVO 2009-2015

(op basis van bedrijvenonderzoek en CVO 2012-2015)

* € 1.000	2012	2013	2014	2015
WaterReijk	20.968	21.033	24.657	20.946
IJsseldelta	10.319	9.935	10.707	9.703
Overijssels Vechtdal	58.624	59.187	64.459	56.985
Salland	49.531	50.850	55.668	48.490
Twente	111.491	110.430	117.396	112.685
Hanzesteden	23.269	22.765	24.118	20.598
Overijssel	223.956	223.954	243.807	221.702

Tabel 3.8

Bestedingen tijdens toeristische overnachtingen door Nederlanders per regio * € 1.000

Bron: Bedrijvenonderzoek & CVO 2012-2015

In tabel 3.9 zien we de gemiddelde besteding in Overijssel door Nederlanders per persoon per nacht. De gemiddelde toerist in Overijssel besteedt € 36,61 per nacht. Dit is een daling (-3%) ten opzichte van 2014. De bestedingen per persoon zijn het hoogst in de regio IJsseldelta.

€	2012	2013	2014	2015
WaterReijk	33,16	30,04	37,75	35,32
IJsseldelta	48,87	42,22	53,73	51,24
Overijssels Vechtdal	29,23	26,78	33,20	31,91
Salland	34,26	30,90	39,65	37,56
Twente	35,87	32,46	39,94	38,77
Hanzesteden	43,62	38,11	48,52	44,48
Overijssel	33,70	30,45	37,84	36,61

Tabel 3.9

Bestedingen tijdens toeristische overnachtingen door Nederlanders per regio per persoon per nacht in euro's

Bron: Bedrijvenonderzoek & CVO 2012-2015

Bestedingen door Nederlanders per type

In tabel 3.10 zijn de bestedingen in Overijssel weergegeven over de afgelopen zeven jaar, uitgesplitst naar type accommodatie. In 2014 is een forse stijging zichtbaar, die in 2015 weer afzakte. De daling is het sterkst bij de kampeersector en bij de categorie 'overig'. De enige categorie die een toename kent, is de categorie hotels. De bestedingen in de bungalowsector dalen, maar dragen nog steeds het meest bij aan het totaal van Overijssel.

* 1.000	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hotel	47.527	66.548	55.757	52.769	50.673	61.974	65.157
Bungalow	75.372	84.683	82.471	85.147	86.429	77.477	75.945
Kamperen	53.278	53.161	63.623	53.049	56.329	58.979	46.406
Overig	20.674	17.285	28.152	32.991	30.523	45.378	34.194
Totaal	196.850	221.678	230.003	223.956	223.954	243.807	221.702

Tabel 3.10

Bestedingen tijdens toeristische overnachtingen door Nederlanders in Overijssel per jaar en type in euro's

Bron: CVO 2009-2015

Totaal bestedingen

Voor de bestedingen in Overijssel door buitenlanders is op basis van de Landelijke R&T Standaard (methode Wagenaar) een raming gemaakt. Tabel 3.11 bevat het totaal aantal toeristische bestedingen (tijdens het verblijf) in Overijssel. Kosten gemaakt vóór de reis zijn niet meegerekend.

De bestedingen door Nederlanders namen af. De bestedingen door buitenlandse gasten zijn in 2015 wel toegenomen. In Twente was de toename het sterkst, in de regio WaterReijk het laagst maar alsnog +15%.

* € 1.000	Bestedingen door Nederlanders				Bestedingen door buitenlanders				Totaal bestedingen			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
WaterReijk	20.968	21.033	24.657	20.946	3.021	2.731	4.478	5.147	23.989	23.764	29.135	26.092
IJsseldelta	10.319	9.935	10.707	9.703	1.487	1.290	1.945	2.384	11.806	11.225	12.652	12.088
Overijssels Vechtdal	58.624	59.187	64.459	56.985	8.446	7.685	11.707	14.002	67.070	66.872	76.166	70.988
Salland	49.531	50.850	55.668	48.490	7.136	6.602	10.111	11.915	56.668	57.452	65.779	60.405
Twente	111.491	110.430	117.396	112.685	16.063	14.338	21.322	27.689	127.554	124.768	138.719	140.374
Hanze-steden	23.269	22.765	24.118	20.598	3.352	2.956	4.381	5.061	26.621	25.721	28.499	25.660
Overijssel	223.956	223.954	243.807	221.702	32.266	29.078	44.282	54.476	256.222	253.032	288.089	276.178

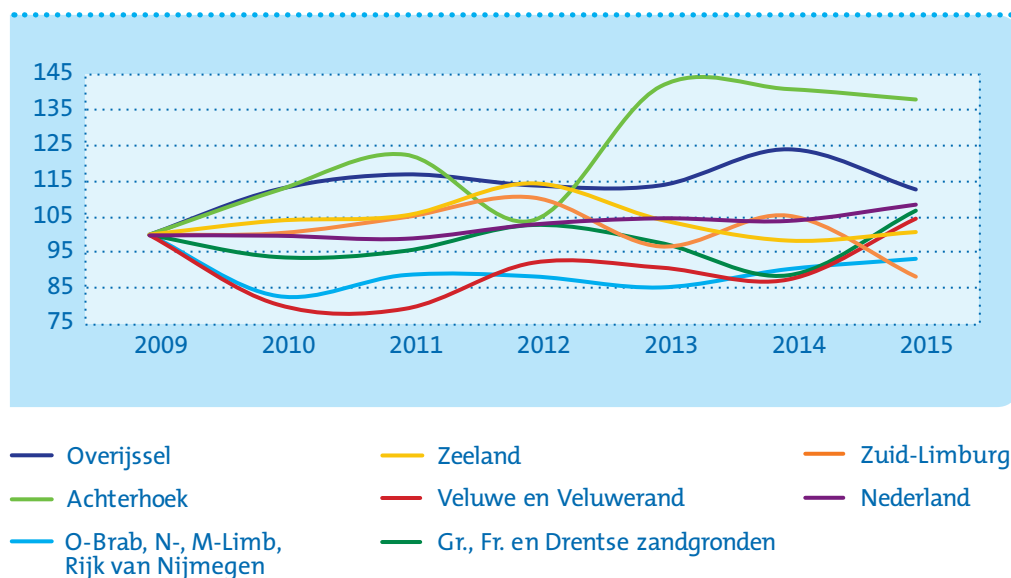
Tabel 3.11

Bestedingen tijdens toeristische overnachtingen in Overijssel * 1.000 in euro's

Bron: CVO 2012-2015, SLA, SIT 2009 en 2014

Vergelijking met andere toeristengebieden

In Overijssel en Zuid-Limburg zijn de bestedingen gedaald in 2015. In de Achterhoek eveneens, hoewel beperkt; deze regio valt vooral op met hoge indexcijfers. De regio's Groningse, Friese en Drentse zandgronden en Veluwe en Veluwerand hadden een goed jaar qua bestedingen en laten een aardige toename zien (+20%).

Figuur 3.9

Ontwikkelings-index bestedingen tijdens toeristische overnachtingen door Nederlanders in euro's. Basisjaar: 2009

Bron: CVO 2009-2015

* € 1.000	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Overijssel	196.850	221.678	230.003	223.956	223.954	243.807	221.702
Achterhoek	272.052	219.190	215.840	250.929	247.295	238.169	94.552
O-Brab, N-, M-Limb, Rijk van Nijmegen	68.509	77.020	83.932	71.247	97.061	96.564	261.731
Gr., Fr. en Drentse zandgronden	281.483	264.072	268.915	289.398	275.252	249.630	300.741
Veluwe en Veluwe-rand	280.564	232.755	249.030	248.016	239.391	253.660	284.617
Zuid-Limburg	213.687	214.603	224.304	236.222	206.683	225.242	188.415
Zeeland	197.590	205.438	208.340	226.531	206.027	194.182	199.005
Nederland	2.489.387	2.486.687	2.465.568	2.563.394	2.606.097	2.588.197	2.699.928

Tabel 3.12

Bestedingen tijdens toeristische overnachtingen
door Nederlanders * 1.000 in euro's

Bron: CVO 2009-2015

4

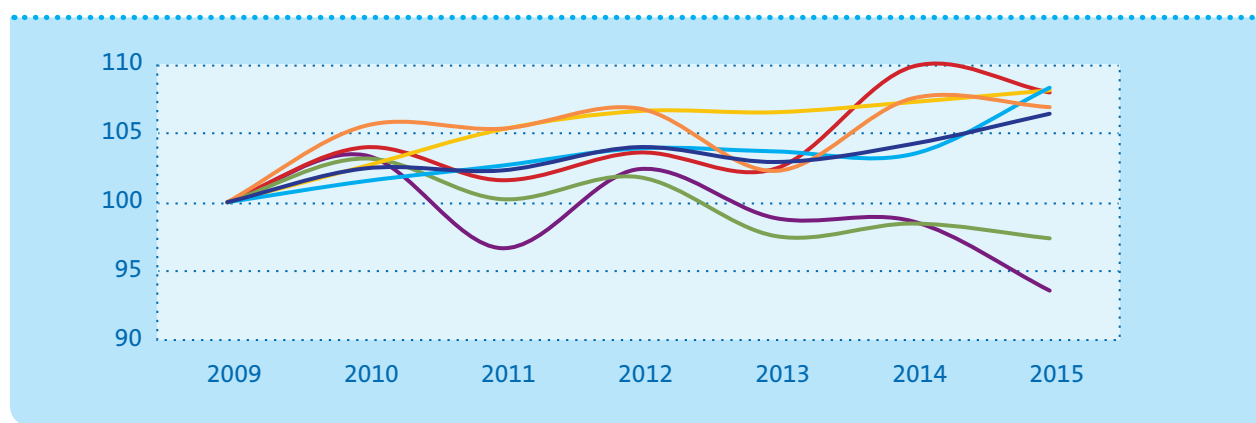
Werkgelegenheid

In dit hoofdstuk komt de werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector aan bod. Hiervoor zijn cijfers uit de LISA-database gebruikt. De databank van LISA geeft informatie over het aantal werkzame personen per sector. Cijfers in deze databank worden jaarlijks geüpdatet, met terugwerkende kracht voor eerdere jaren. Cijfers van voorgaande jaren in dit hoofdstuk, kunnen daardoor iets afwijken van de cijfers uit eerdere edities van de monitor.

Werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector

Ontwikkeling werkgelegenheid

Figuur 4.1 en tabel 4.2 laten zien hoe de werkgelegenheid in Overijssel zich sinds 2009 heeft ontwikkeld. In figuur 4.1 is de werkgelegenheid geïndexeerd, waarbij het jaar 2009 op 100 is gesteld. In 2015 is de werkgelegenheid in Overijssel verder toegenomen tot 32.884 banen; een stijging van 2% die aansluit bij de landelijke ontwikkeling. Vooral in Twente is het aantal banen toegenomen in 2015 (+5%). WaterReijk en Overijssels Vechtdal laten gemiddeld genomen een daling zien sinds 2009.

Figuur 4.1

Ontwikkelingsindex werkgelegenheid toerisme- en recreatiesector naar jaar in euro's.

Basisjaar: 2009

Bron: LISA 2009-2015

- WaterReijk
- Salland
- Overijssel
- IJsseldelta
- Twente
- Overijssels Vechtdal
- Hanzesteden

Toeristenregio's	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
WaterReijk	2.088	2.160	2.017	2.139	2.064	2.059	1.952
IJsseldelta	5.086	5.287	5.167	5.268	5.209	5.582	5.488
Overijssels Vechtdal	3.763	3.884	3.772	3.833	3.670	3.705	3.664
Salland (incl. Heuvelrug)	5.424	5.565	5.710	5.783	5.779	5.819	5.865
Twente (incl. Heuvelrug)	16.624	16.877	17.065	17.274	17.237	17.205	18.007
Totaal Hanzesteden	11.345	11.972	11.950	12.118	11.603	12.201	12.128
Overijssel	30.911	31.662	31.618	32.139	31.807	32.210	32.884
Nederland	494.233	498.647	506.690	506.700	506.110	508.010	517.800

Tabel 4.1

Werkgelegenheid toerisme- en recreatiesector per regio naar jaar

Bron: LISA 2009-2015

De groei van de werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector heeft niet gezorgd voor een wijziging in de verhouding fulltime en parttime werkzame personen.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fulltime	59%	60%	61%	59%	60%	60%	61%
Parttime	41%	40%	39%	41%	40%	40%	39%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 4.2

Werkgelegenheid toerisme- en recreatiesector in Overijssel per type naar jaar

Bron: LISA 2009-2015

Werkgelegenheid per type

In tabel 4.3 is het aantal werkzame personen in de toeristische sector per regio uitgesplitst naar fulltime en parttime dienstverband. Het grootste deel van de werkzame personen in de toeristisch-recreatieve sector in Overijssel heeft een fulltime dienstverband (61%). In de regio WaterReijk is het aandeel werkzame personen met een fulltime dienstverband hoger dan gemiddeld (72%). In Salland is het aandeel fulltime banen het laagst (54%).

Voor Nederland als totaal geldt dat in 2015 de toeristisch-recreatieve sector opnieuw goed is voor zes procent van de totale werkgelegenheid (rechts in tabel 4.3). Dit is ook het geval in Salland, Twente en Overijssel als geheel. In Overijssels Vechtdal (7 %) en WaterReijk (13 %) is de toeristisch-recreatieve sector verhoudingsgewijs goed voor meer werkgelegenheid.

	Fulltime		Parttime		% totaal werkgelegenheid	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
WaterReijk	70%	72%	30%	28%	13%	13%
IJsseldelta	64%	65%	36%	35%	5%	5%
Overijssels Vechtdal	58%	59%	42%	41%	7%	7%
Salland	53%	54%	47%	46%	6%	6%
Twente	60%	60%	40%	40%	6%	6%
Hanzesteden	62%	63%	38%	37%	5%	5%
Overijssel	60%	61%	40%	39%	6%	6%
Nederland	65%	65%	35%	35%	6%	6%

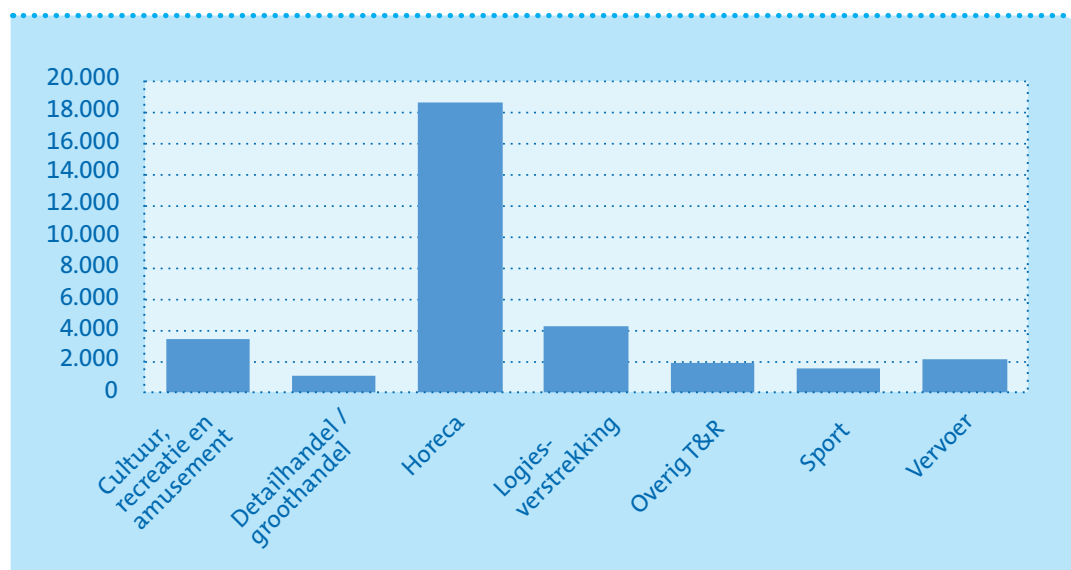
Tabel 4.3

Werkgelegenheid toerisme- en recreatiesector in 2014 en 2015 per regio naar type

Bron: LISA 2014 & 2015

Werkgelegenheid naar subcategorie

In figuur 4.2 is de werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector in Overijssel onderverdeeld in subcategorieën. Horeca springt er duidelijk uit als subcategorie met het grootste aantal werkzame personen (bijna 18.700). Deze subcategorie is goed voor meer dan de helft van alle werkzame personen in de toerisme- en recreatiesector (57 %). Logiesverstrekking volgt op ruime afstand (4.250 werkzame personen).

Figuur 4.2

Werkgelegenheid toerisme- en recreatiesector Overijssel in 2015 naar subcategorie

Bron: LISA 2015

In Hanzesteden en IJsseldelta zorgt horeca voor bovengemiddeld veel werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector (tabel 4.4): in beide regio's 63 % van de totale werkgelegenheid in de sector. In Overijssels Vechtdal valt relatief veel van de werkgelegenheid in de toerisme- en recreatiesector in de categorie logiesverstre-

king (27 % vs. 13 gemiddeld in Overijssel). In WaterReijk valt het aandeel 'overig T&R' op met 27%, ten opzichte van 6% in Overijssel. Dit kan verklaard worden doordat verhuurders van voer- en vaartuigen in de categorie "overig" vallen.

	Cultuur, recreatie en amusement	Detail-handel / groothandel	Horeca	Logies-verstrekking	Overig T&R	Sport	Vervoer
WaterReijk	3%	5%	40%	20%	27%	2%	3%
IJsseldelta	10%	3%	63%	6%	7%	5%	6%
Overijssels Vechtdal	9%	5%	49%	27%	2%	4%	5%
Salland	13%	3%	58%	13%	4%	5%	4%
Twente	15%	3%	52%	19%	3%	4%	4%
Hanzesteden	9%	3%	63%	7%	6%	6%	5%
Overijssel	10%	3%	57%	13%	6%	5%	6%

Tabel 4.4

Werkgelegenheid toerisme- en recreatiesector in 2015 per regio naar subcategorie

Bron: LISA 2015

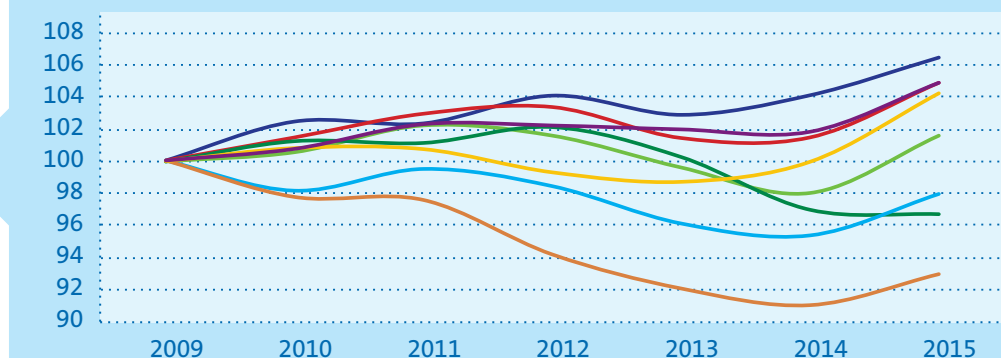
Vergelijking met andere toeristengebieden

In figuur 4.3 en tabel 4.5 is de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Overijssel afgezet tegen de ontwikkelingen in andere toeristengebieden. Ten opzichte van de andere toeristengebieden en Nederland als totaal, springt Overijssel er positief uit. Nagenoeg alle regio's in figuur 4.3 laten in 2015 weer groei zien, maar nog lang niet alle regio's laten een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van 2009.

Figuur 4.3

Ontwikkelings-index werkgelegenheid toerisme- en recreatiesector naar jaar. Basisjaar: 2009

Bron: LISA 2009-2015

Overijssel
Achterhoek
O-Brab, N-, M-Limb, Rijk van Nijmegen
Zeeland
Veluwe en Veluweerland
Gr., Fr. en Drentse zandgronden
Zuid-Limburg
Nederland

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Overijssel	30.883	31.635	31.599	32.135	31.764	32.142	32.870
Veluwe en Veluwerand	26.380	26.760	27.150	27.260	26.750	26.760	27.660
Achterhoek	12.578	12.650	12.860	12.780	12.530	12.330	12.780
Gr., Fr. en Drentse zandgronden	18.248	18.480	18.460	18.640	18.300	17.700	17.650
O-Brab., N-, M-Limb., Rijk van Nijmegen	38.956	38.220	38.750	38.330	37.420	37.130	38.140
Zuid-Limburg	21.232	20.750	20.710	19.990	19.540	19.320	19.730
Zeeland	15.145	15.270	15.260	15.040	14.950	15.140	15.790
Nederland	493.360	497.020	504.780	504.360	503.140	502.390	517.800

Tabel 4.5

Werkgelegenheid toerisme- en recreatiesector per regio naar jaar

Bron: LISA 2009-2015

Colofon

Uitgave

MarketingOost Kennis, innovatie & productontwikkeling
Emmastraat 8
8011 AG Zwolle

Contact

info@kennispuntoost.nl

Datum

Mei 2016

Vormgeving

Buro 28